

Vantaan lausunto Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta

VD/463/00.04.03/2015

Neljäs vaihemaakuntakaavaehdotus on pääosaltaan Vantaan kaupungin näkökulmasta hyvä ja luonnosvaiheen ristiriidat Vantaan voimassa olevan yleiskaavan kanssa ovat vähentyneet. Yleiskaavasta poikkeava maantien 152 linjaus on hyvä ja perusteltu muutos. Vantaan luonnoksesta antamasta lausunnosta on kuitenkin jätetty huomiotta tärkeitä kohtia ja ehdotukseen on tehty muutoksia, jotka eivät ole hyväksyttäviä. Maakuntakaavaehdotuksen viimeistelyssä tulee:

- poistaa Bastukärren logistiikka-alueen laajennus,
- poistaa lentoaseman liikennealueen laajennus,
- ottaa huomioon lentoaseman kaupan tarpeet,
- selvittää Riipilän metsän luonnonsuojelualuevaraus sekä
- palauttaa kulttuurimaisemaa koskevat merkinnät luonnoksen mukaisiksi.

Maantie 152

Maakuntakaavaluonnoksessa oli useita väylävaihtoehtoja Keski-Uudenmaan logistiikan liikenneyhteyksien parantamiseksi. Vantaalle näistä sijoittuivat vaihtoehdot maantien 152 jatkeesta (ns. Kehä IV), joka yhdistää Lahdenväylän (VT4) ja Hämeenlinnanväylän (VT3). Uudenmaan ELY on laatinut yhteistyössä HSL:n, Uudenmaanliiton ja alueen kuntien kanssa ”Keski-Uudenmaan poikittaisyhteyksien selvityksen”. Vantaan kaupunki on antanut selvitysluonnoksesta lausunnon (KH 24.8.2015 § 26). Selvitys nosti esiin kolme tärkeintä logistiikan liikenneyhteyksien kehittämistoimenpidettä, joista toiseksi nousi maantien 152 jatkeen rakentaminen.

Vantaan voimassa olevassa yleiskaavassa maantien 152 jatke on linjattu kulkemaan Myllykyläntieltä Klaukkalan nykyiseen liittymään. Maakuntakaavaluonnoksessa ja ELY:n selvityksessä oli mukana myös pohjoisempi vaihtoehto, joka suuntautuu Klaukkalan ohikulkutien liittymään. Vantaan kaupunki käynnisti tästä vaihtoehdosta oman esisuunnitelman (Esisuunnitelma maantien 152 pohjoiselle linjaukselle välillä Hämeenlinnanväylä – Myllykyläntie, 29.10.2015). Suunnitelma laadittiin maakuntakaavan ratkaisujen täsmentämiseksi ja aineisto toimii kaavaehdotuksen tausta-aineistona. Suunnitelmassa määriteltiin pohjoiselle linjaukselle ohjeellinen sijainti siten, että linjausta ja sen vaikutuksia voitiin verrata eteläiseen, yleiskaavan mukaiseen vaihtoehtoon. Esisuunnitelman perusteella voitiin todeta pohjoinen, Klaukkalan ohikulkutiehen kytkeytyvä linjaus logistiikan tarpeita paremmin palvelevaksi vaihtoehdoksi. Vantaan kaupunki pitää hyvänä ratkaisuna, että maakuntakaavaehdotukseen on merkitty vain tämä pohjoinen linjaus ohjeellisena. Alueen maankäyttö ja liikenteelliset ratkaisut määritellään tarkemmin Vantaan kaupungin seuraavan yleiskaavatyön yhteydessä.

Bastukärren logistiikka-alue

Logistiikka on yksi 4. vaihemaakuntakaavan keskeistä teemoista aluevarauksineen ja liikenneverkon muutostarpeineen. Vantaa on logistiikan kaupunki, mutta uusia isoja, vain logistiikan käyttöön määriteltäviä aluevarauksia ei ole tässä vaiheessa tarpeen tehdä. Suuret logistiikkakeskukset ovat siirtymässä jo seuraavalle vyöhykkeelle.

Sipoossa, lähellä Vantaan rajaa, on uusi suuri Bastukärren logistiikka-alue, joka on kehittynyt osissa ilman kokonaissuunnitelmaa. Alue on maakuntakaavaehdotuksen varausta suppeampana Sipoon voimassa olevassa yleiskaavassa ja pohjoisosalle alueesta on laadittu asemakaava. Näissä molemmissa suunnitelmissa liikenneyhteydet Bastukärriin on osoitettu pohjoissuunnasta maantieltä 148 (Keravantie). Vuonna 2012 on ollut nähtävillä luonnos alueen keskiosan asemakaavasta, missä on osoitettu uusi yleiskaavaan sisältyvät ajoyhteys etelän suunnasta.

Maakuntakaavaluonnoksessa Bastukärren aluerajaus sijaitsi maantien 148 eteläpuolella ilman muita liikenneyhteyksiä. Maakuntakaavaehdotukseen aluerajaus on ilman erityisiä perusteluja ja ilman Vantaan kaupungin kanssa käytyjä keskusteluja laajennettu ulottumaan eteläpuoliselle maantielle 1521 asti (Jokivarrentie / Sipoontie). Se mahdollistaisi liikenneyhteydet VT4:lle jo rakennetun Nikinmäen pientaloalueen läpi. Muutos ei perustu maakuntakaavan logistiikkaselvityksiin eikä lausuntoaineiston logistiikan tavoiteverkkoon, missä Bastukärren on merkitty maantien 148 eteläreunaan. Vantaan kaupunki vaatii, että logistiikka-alueen laajennus etelään poistetaan.

Lentokentän liikennealue

Lentokentän liikennealueen rajausta on maakuntakaavaehdotukseen laajennettu voimassa olevan maakuntakaavan liikennealueesta. Laajennukseen on sisällytetty Kehäradan Aviapolis- aseman ympäristöä Lentoasemantien länsipuolelta ja Ilmakehän pohjoispuolelta. Lisäksi rajausta on laajennettu myös itäreunasta niin, että Ruskeasannan hautausmaa jää suurimmalta osaltaan liikennealueelle. Erityisesti Aviapolis- asemanseudun osalta muutos taajamatoimintojen alueesta liikennealueeksi on mahdollon. Kyseinen alue on jo rakentumassa tiiviinä työpaikka-alueena ja sinne sijoittuu myös asuntorakentamista. Kaavaselvityksessä laajennuksia perustellaan siten, "että se mahdollistaa alueen kehittämisen pitkän aikavälin tavoitteiden mukaisesti". Aviapoliksen asemaseudun rakentaminen ei liity lentotoimintaan, eikä aluetta ole tarkoitus siihen käyttöön tulevaisuudessakaan muuttaa. Näin ollen sinne ei voi ulottaa MRL:n 33 § rakentamisrajoitusta. Liikennealueen laajentaminen hautausmaalle ei myöskään ole mahdollista. Vantaan kaupunki vaatii, että Lentokentän aluerajaus on säilytettävä voimassaolevan maakuntakaavan mukaisena.

Lentokentän kauppa

Vantaa käsitteli maakuntakaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa yksityiskohtaisesti lentoaseman liikennealueen suunnittelumääräystä, joka ei ota riittävästi huomioon lentoasemaa ja sen kilpailukykyä. Uudenmaan liitto ei ole korjannut lentoaseman kaupan määräystä. Kaavaratkaisu kohtelee Helsinki-Vantaan lentoasemaa samalla tavalla kuin maaseutua, jolloin alueen kaupan toimintoja ei ole mahdollista kehittää kysyntää vastaavaksi.-

Kaavaehdotuksen liikennealuemääräys ohjaa alueen kauppaa sanamuodolla "Helsinki-Vantaan lentokentän alueelle voi sijoittua matkailua palvelevaa vähittäiskauppaa, joka palvelee lentoliikenteen matkustajia". Määräys ei ota kantaa vähittäiskaupan kokoon. Tällöin vähittäiskaupan koon ohjaus tulee jatkossakin Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavasta, joka rajaa kaupan esimerkiksi lentotermiinaalissa maksimissaan 2000 k-m²:iin. Uudenmaan liitto on selvittänyt matkailun vaikutukset kaupan liiketilatarpeeseen Uudellamaalla (Uudenmaan liiton julkaisuja E 143 - 2014). Selvitys osoittaa matkailun aiheuttavan Vantaalle vuoteen 2035 mennessä 18 000 k-m² liiketilan lisätarpeen muussa erikoiskaupassa ja 4 000 k-m² päivittäistavarakaupassa. Vantaalla kasvu kohdistuu todennäköisesti suurelta osin lentoasemalle, jolloin liiketilan tarpeessa ja kaavaehdotuksen mukaisessa ohjauksessa on suuri ristiriita.

Kaavamääräys kohdentuu lisäksi yksinomaan lentoliikenteen matkustajiin, jotka ovat todellisuudessa vain osa lentoaseman kauppajien asiakkaista. Tällä hetkellä Helsinki-Vantaan lentoasemalla ja sen välittömässä läheisyydessä työskentelee noin 11 000 työntekijää, joiden kaupalliset palvelut tulee turvata. Lentomatkustajia saattavien ja noutavien sekä lähialueen tulevien asukkaiden kaupan tarpeet tulee myös ottaa huomioon. Alueelle suunniteltu liikennetermiinaali yhdistää tehokkaasti eri liikennemuotoja ja sen yhteyteen on sekä liiketaloudellisesti että ekologisesti perusteltua sijoittaa kaupan toimintoja.

Vantaan kaupunki vaatii suunnittelumääräyksen muuttamista siten, että se ottaa matkailijoiden tarpeiden lisäksi huomioon myös alueella työskentelevät ja vierailevat sekä lähialueen asukkaat. Vantaa ehdottaa määräyksen muuttamista esimerkiksi muotoon: "Helsinki-Vantaan lentokentän alueelle voi sijoittua matkailua sekä lähialueen työpaikkoja ja asukkaita palvelevaa vähittäiskauppaa yhteensä 15 000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. Tämän lisäksi liikkumisrajoitetulle alueelle voi sijoittua matkustamista palvelevaa vähittäiskauppaa."

Viherrakenne

Vantaan kaupunki toteaa tyytyväisenä, että maakuntakaavaehdotukseen on palautettu Hanabölen virkistysalueen yleispiirteisyys. Myös virkistys- ja luonnonsuojelualueiden ja viheryhteyksien päällekkäiset merkinnät on poistettu.

Vantaan alueella rauhoitetut luonnonsuojelualueet ovat maakuntakaavaehdotuksessa rauhoituspäätösten mukaiset. Kaavaehdotuksessa on myös valtakunnallisten suojeluohjelmien alueet osoitettu luonnonsuojelualueina. Vantaan Riipilän metsän kuulumisen valtakunnalliseen vanhojen metsien suojeluohjelmaan on tullut kyseenalaiseksi, koska alueella on tapahtunut hakkuita. Riipilän metsän po. ohjelmaan perustuvan rauhoituspäätöksen (2.9.2013, Nro UDELY/68/07.01/2013) on Helsingin hallinto-oikeus kumonnut puutteellisten selvitysten vuoksi (HHO 15.10.2014, Dnro 06163/13/5402). Maakuntakaavan taustaselvitys (Zonation) ja liitekartan V2 selitys perustuvat virheelliseen tietoon alueen rauhoittamisesta. Vantaan ajantasaisen luontotiedon mukaan alueen

luontoarvot ovat paikallisia, eivätkä perustele maakunnallista luonnonsuojelualuevarausta. Vantaan kaupunki vaatii, että Uudenmaan liitto selvittää Riipilän metsän luonnonsuojelualuemerkin­nän perusteet.

Sipoonkorven kansallispuiston kiinteistöön on liitetty laaja alue Sotungissa. Laajennus puuttuu kaavakartalta ja liitekartalta V2. Kansallispuiston laajeneminen ei ole käytännön ristiriidassa Vantaan voimassa olevan yleiskaavan kanssa. Laajennus on yleiskaavassa retkeilyaluetta ja retkeily on myös kansallispuiston tehtävänä.

Vantaan kaupunki toistaa luonnoksesta antamassaan lausunnossa olevat näkemyksensä viheryhteystarvemerkin­nän ja ulkoilureittimerkin­nän epäloogisesta käytöstä sekä maatalousmaan suojelun tarpeesta.

Maakuntakaavaehdotuksessa on Vantaan Lapinkylässä yksi luo-alue lisää luonnokseen verrattuna. Aluevaraus ei ole ristiriidassa Vantaan voimassaolevan yleiskaavan kanssa.

Kulttuuriympäristöt

Kulttuuriympäristöjen vaalimisen kannalta on perusteltua, että valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen suunnittelumääräykset on yhtenäistetty. Kaavakartan merkintöjen osalta maakuntakaavaehdotus romuttaa luonnosvaiheessa kehitetyn hyvän merkintätavan, jolla ajantasainen inventointi näkyy vanhentuneen, mutta vielä muodollisesti voimassaolevan valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen alta. Kaavaehdotus heikentää siten kaavan ohjausvaikutusta, koska vanhentunutta rajausta ei ole kuntakaavoituksessa mahdollista noudattaa. Vantaanjokilaaksossa uuden inventoinnin mukainen maisema-alue on merkittävästi vanhentunutta inventointia suppeampi. Vantaalla maaseudun kulttuurimaisemaksi palautuvat maakuntakaavaehdotuksen mukaan muun muassa Kartanokosken ja Tammiston kerrostaloalueet. Maaseudun kulttuurimaiseman arvojen säilymistä ei ole mahdollista suunnittelumääräyksen mukaisesti varmistaa jo kaupunkimaisesti rakennetulla alueella. Toistaessaan mekaanisesti VAT-maisema-alueen ristiriidat kaavakartalla ja siirtäessään soveltamisen kuntakaavoitukselle jättää maakuntakaava käyttämättä sille kaavahierarkiassa kuuluvan maakunnallisen suunnittelun tehtävän. Vantaan kaupunki vaatii, että maakuntakaavaehdotusta viimeisteltäessä luonnoksen mukainen merkintätapa palautetaan maakuntakaavakarttaan, mikäli vanhentunut valtakunnallisten maisema-alueiden inventointi on edelleen sellaisenaan osoitettava maakuntakaavassa.